

«Η ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΠΡΟΗΓΕΙΤΑΙ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ ΜΑΣ»

Γιάννη Μ. Κοτζαμανίδη

Δικηγόρου παρ' Αρείω Πάγω

Ορφανίδου 1 & Φράγκων

546 26 Θεσσαλονίκη

τηλ : 2310-540069, fax : 2310-535790

www.kotzamanidis.gr

email: ikotzamanidis@gmail.com

23/05/2013 - Συνέντευξη του Γιάννη Κοτζαμανίδη -προέδρου της Επιτροπής Δικαιοσύνης του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης- στην Ειρήνη Βασιλοπούλου / Σπουδάστρια στα ΙΕΚ Επανομής

«Η επιβίωση προηγείται της αξιοπρέπειας μας». Πιστεύω του Μπρεχτ τότε-Πιστεύω της κοινωνίας σήμερα.

Η κρίση, που διέπει τη χώρα μας, έχει δημιουργήσει ενδιαφέρον σε κάποια θέματα που παρουσιάζουν έξαρση, ιδιαίτερα το τελευταίο χρονικό διάστημα. Διαζύγια, καταθλιπτικά άτομα, αδυναμία εξόφλησης χρεών από τους πολίτες, εγκλήματα, ληστείες, κλοπές, αποχές και απεργίες. Για την επίδραση της κρίσης σε καίρια ζητήματα της ζωής μας λοιπόν, μας μιλά ο κ. Γιάννης Κοτζαμανίδης, μέλος του Διοικητικού Συλλόγου και πρόεδρος της Επιτροπής Δικαιοσύνης του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, μέσα από την μεγάλη προσωπική του εμπειρία από τις πολλές υποθέσεις που αναλαμβάνει.

Με την εμφάνιση της κρίσης, υπάρχει τάση αύξησης των μονογονεϊκών οικογενειών. Σύμφωνα με στοιχεία, στην Ελλάδα η αύξηση βρίσκεται από το 1980 στο ποσοστό του 29,8% κι όλο ανεβαίνει. Αναλαμβάνετε πράγματι περισσότερες υποθέσεις διαζυγίων το τελευταίο διάστημα κ.Κοτζαμανίδη?

Το ζήτημα των μονογονεϊκών οικογενειών έχει διπλή ανάγνωση. Έχει να κάνει και με την κρίση την οικονομική και με την κρίση των αξιών. Προϋπήρχε, γιατί με την πάροδο του χρόνου και την αποτυχία του γάμου όλο και πιο λίγοι αποφασίζουν να αναλάβουν τέτοιες δυσβάσταχτες ευθύνες σε προσωπικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Άρα λοιπόν η πρώτη αιτία είναι η κρίση του θεσμού αυτού. Παράλληλα όμως είναι προφανές ότι η οικονομική κρίση επέτεινε το πρόβλημα αυτό, όπως περιγράψατε με ποσοστά. Πράγματι, αυτό που προηγουμένως χαρακτηριζόταν ως δισταγμός πια για να μπει κανείς στην περιπέτεια ενός θεσμού, που βάλλεται πανταχόθεν και από τους ίδιους τους ανθρώπους που έχουν τελέσει γάμο, τώρα έχει γίνει μια απόλυτη άρνηση, γιατί ταυτόχρονα έχει να κάνει και με τα οικονομικά. Υπάρχουν άνθρωποι άνεργοι, που δεν μπορούν να ανταποκριθούν.

Όσο αφορά τα διαζύγια, είναι αλήθεια ότι η οικονομική κρίση παίζει ένα καταλυτικό ρόλο, πιο ξεκάθαρο. Κι εδώ η ανάγνωση είναι διπλή-περιπτώσεις που ο γάμος διαλύεται λόγω οικονομικών, «η φτώχεια φέρνει γκρίνια», τα προβλήματα από τη συνηθισμένη και λογική φθορά μιας σχέσης, που κρατά κάποιο μικρότερο ή μεγαλύτερο διάστημα, γίνονται εντονότερα από τις ελλείψεις. Έτσι έχουμε πάρα πολλά διαζύγια, πολλούς που τα «σπάνε» και καθένας ακολουθεί το δρόμο του.

Παράλληλα όμως, η κρίση διατηρεί κάποιους γάμους, γιατί σήμερα αυτοί που έχουν ενωθεί σε μια μικρή κοινωνική ομάδα που λέγεται οικογένεια, έχουν μοιραστεί τα έξοδα και μπορούν από κοινού, εφόσον εργάζονται, να αντιμετωπίσουν την κατάσταση. Γάμοι που έχουν τελειώσει από προσωπική και ηθική άποψη, αλλά διατηρούνται, γιατί καθένας από τους συζύγους σκέφτεται με προβληματισμό τί θα του συμβεί αν χρειαστεί να δημιουργήσει ένα σπίτι μόνος του, να αναλάβει τα έξοδα και τη συντήρηση μιας ξεχωριστής εγκατάστασης. Έτσι ο γάμος μετατρέπεται σε έναν ιδιότυπο «συνεταιρισμό» και με μια σύμβαση κοινωνική συνεχίζουν να ζουν μαζί. Επίσης το ζήτημα της διατροφής. Πολλοί σύζυγοι δεν προχωρούν στη διάλυση του γάμου, γιατί θα αντιμετωπίσουν αγωγή από τη σύζυγο, αν όχι για την ίδια, για τα παιδιά. Τα ποσά είναι εξοντωτικά. Μπορεί ένας σύζυγος με 1000 ευρώ μισθό το μήνα, να πρέπει να καταβάλλει 700-800 ευρώ. Αυτός δεν μπορεί να συντηρήσει τον εαυτό του, πόσο μάλλον μια ξεχωριστή οικογένεια. Προκειμένου λοιπόν να αντιμετωπίσει αυτές τις σοβαρότατες ευθύνες και πρόβλημα επιβίωσης, μπαίνει στη διαδικασία του συμβιβασμού.

Καταλήγοντας, η οικονομική κρίση επιδρά διαλυτικά, αλλά πολλές φορές και σωτήρια με τη διατήρηση του γάμου για οικονομικούς λόγους και όχι προσωπικούς.

Σύμφωνα με έρευνες, η κατάθλιψη είναι η 4^η σημαντικότερη μορφή ασθένειας στον κόσμο και μέχρι το 2020 θα καταλάβει τη 2^η θέση. Οδηγεί στην κατάχρηση ουσιών, στην πρόκληση ατυχημάτων, σε οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, αυτοκτονίες κλπ. Επιβαρύνει περισσότερο τους διαζευγμένους και δη τις γυναίκες. Συμβαίνει λοιπόν να αναλαμβάνετε την υπεράσπιση ατόμων με διάφορα ψυχολογικά προβλήματα, ιδιαίτερα τώρα με την κρίση?

Είναι δεδομένο, και χωρίς να έχω ειδικές ιατρικές γνώσεις, ότι η κρίση είναι η βασική αιτία της κατάθλιψης. Είναι λογικό μια εγκαταλελειμμένη γυναίκα να οδηγηθεί σε αυτήν, γιατί, πέρα από το ότι βλέπει τη ζωή της να διαλύεται, πέρα από την εγκατάλειψη της, αντιμετωπίζει και πρόβλημα διαβίωσης. Υπάρχουν περιπτώσεις που ο σύζυγος που την εγκατέλειψε, ενώ έχει υποχρεωθεί να πληρώσει διατροφές, μπορεί να πάει ακόμα και φυλακή, γιατί δεν έχει χρήματα ή είναι κακόπιστος. Επίσης, η κατάθλιψη είναι πληγή για τους νέους ανθρώπους, γιατί πολλοί επένδυσαν στις σπουδές τους για ένα καλύτερο μέλλον και μια κοινωνική καταξίωση. Βλέποντας λοιπόν ότι η κρίση τους το αφαιρεί αυτό, μένουν άνεργοι ή δουλεύουν έναντι εξευτελιστικών ποσών, προσφεύγοντας έτσι στον εύκολο δρόμο των ναρκωτικών και των ουσιών.

Πολλοί συνάδελφοί μου κι εγώ έχουμε αναλάβει τέτοιους ανθρώπους, που έχουν βρεθεί σε προσωπικό και οικονομικό αδιέξοδο. Γι' αυτό η πολιτεία με συνεχείς νομοθετικές πρωτοβουλίες ολοένα και περισσότερο καθιστά ατιμώρητες τις ποινικά κολάσιμες πράξεις, της χρήσης και κατοχής ναρκωτικών ουσιών για προσωπική χρήση και στοχοποιεί τους εμπόρους. Υπάρχουν επίσης πελάτες μας, που έχουν διαγράψει μια πολύ σημαντική πορεία στο εμπόριο και στην κοινωνία, άνθρωποι αξιοπρεπείς και με μεγάλη οικονομική επιφάνεια, που είχαν αποκτήσει ένα άνετο επίπεδο ζωής και ξαφνικά βρέθηκαν από το ζενίθ στο ναδίρ, στα Τάρταρα. Χρεωκοπημένες επιχειρήσεις, ποινές φυλάκισης, απειλές κατασχέσεων, οικονομική ένδεια. Αυτοί είναι οι πρώτοι υποψήφιοι για αυτοκτονίες και είναι πλέον το σύμπτωμα της κοινωνίας μας.

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια έφτασαν το 2012 στο 19,6%, όταν στο τέλος του 2011 ήταν 15,9%. Έχουν οδηγηθεί σε σας περισσότερα άτομα για την απαλλαγή τους από οικονομικές εκκρεμότητες τα τελευταία χρόνια?

Βεβαίως, είναι πια ένα φαινόμενο που έχει πάρει διαστάσεις κοινωνικού κατακλεισμού, σε βαθμό που και τα δικαστήρια πια αδυνατούν να ανταποκριθούν στην αντιμετώπισή του. Η νομοθεσία για τα χρεωκοπημένα νοικοκυριά, που αφορά κυρίως πολίτες που δανείστηκαν για να πάρουν κάποιο στεγαστικό ή καταναλωτικό δάνειο, έχει βοηθήσει κάποιους που θέλουν να είναι συνεπείς στις υποχρεώσεις τους αλλά δεν μπορούν, και με τη ρύθμιση των δανείων σε βάθος χρόνου και με δόσεις που μπορούν να πληρωθούν, έχει δώσει ανακούφιση σε πολλούς συμπολίτες μας.

Το πρόβλημα όμως είναι με τα δάνεια των επιχειρήσεων που πήραν αξιοπρεπείς έμποροι και επιχειρηματίες, για να επενδύσουν σε μια δραστηριοποίηση, η οποία υπέθεταν ότι θα τους απέδιδε αποτελέσματα, κέρδη και τη δυνατότητα να τα αποπληρώσουν. Ανατράπηκαν ξαφνικά όλα, έκλεισαν οι επιχειρήσεις, καταστράφηκαν οι ίδιοι, τα δάνεια είναι στον αέρα και είναι βέβαιο ότι δε θα ξεπληρωθούν αν δεν υπάρξει μια τολμηρή ρύθμιση, πέρα των υφισταμένων, και γι' αυτούς.

Οι επιχειρήσεις που δεν πτωχεύουν, σύμφωνα με το άρθρο 99 του δικαστικού κώδικα, κάνουν επανέναρξη, για να επιβιώσουν. Δυστυχώς όμως οι πιθανότητες είναι ελάχιστες, γιατί το οικονομικό υπόβαθρο της χώρας και η γενική νέκρωση των συναλλαγών, ο μηδενισμός της ανάπτυξης, δε δίνει περιθώρια για κάτι τέτοιο. Φοβάμαι ότι τα αποτελέσματα θα είναι ακόμα χειρότερα.

Οι τράπεζες επίσης δεν χορηγούν καινούρια δάνεια, ενώ υποτίθεται ότι η ανακεφαλαιοποίησή τους έγινε για αυτό τι σκοπό, για να χρηματοδοτήσουν την οικονομία. Τα δάνεια λοιπόν που εκκρεμούν θα παραμείνουν απλήρωτα, θα χάσουν οι τράπεζες και οι πολίτες. Η πολιτεία επιβάλλεται να δει με πιο τολμηρό τρόπο τις ρυθμίσεις και οι τράπεζες, για τις οποίες ο ελληνικός λαός έχει κάνει βαρύτερες θυσίες, για να παραμείνουν όρθιες, να παίξουν το ρόλο τους. Θα πρέπει να χρηματοδοτήσουν την οικονομία. Δεν μπορεί να περιμένουν τους Κινέζους, τους Άραβες ή τους Ρώσους.

Επίσης, να δώσουν κίνητρο στους ντόπιους επιχειρηματίες, οι οποίοι έχουν αποδείξει ότι μπορεί να είναι κινητήριος μοχλός για την οικονομία.

Το 2012, σύμφωνα με την Ελληνική Αστυνομία, εξιχνιάστηκαν 3.554 υποθέσεις για εγκλήματα βίας, κατά της ζωής και της περιουσίας, 14.000 ληστείες, και διαρρήξεις. Έχουν αυξηθεί πράγματι αυτές οι υποθέσεις?

Μία επίσκεψή σας σε συνεδρίαση στο 3μελές Εφετείο Κακουρηγημάτων, θα σας πείσει ότι αυτό συμβαίνει. Η οικονομική κρίση είχε δυστυχώς καταλυτικές συνέπειες για το σύνολο των αξιών, ακόμα και για την αξιολόγηση της ανθρώπινης ζωής σαν μέγιστο πρωτεύον αγαθό. Υπάρχουν άνθρωποι, που μπορεί να σκοτώσουν για 10 και 20 ευρώ χωρίς τον παραμικρό ενδοιασμό. Άλλοι αγνοούν ακόμα και τους κινδύνους των πράξεων αυτών, τις ποινές ,μέχρι ισόβια κάθειρξη, αγνοούν την πιθανότητα άμυνας των ανθρώπων που επιτίθενται. Η κρίση αφαιρεί τους ηθικούς ενδοιασμούς και τις αναστολές. Έχουμε μεγάλη αύξηση αυτών των περιπτώσεων, σε σημείο που και η πολιτεία αδυνατεί να τις αντιμετωπίσει με τους κρατικούς μηχανισμούς και είναι πραγματικά θλιβερό.

Ο μεγάλος ποιητής και θεατρικός συγγραφέας Μπρεχτ είχε πει ότι η επιβίωση προηγείται της αξιοπρέπειας, προκαλώντας θύελλα αντιδράσεων πολλά χρόνια πριν. Πολλοί το έχουν κάνει κανόνα ζωής. Βέβαια η πλειοψηφία αντιστέκεται, αλλά υπάρχει μερίδα που εκτίθεται στην εγκληματικότητα για χάρη της επιβίωσης. Εγκληματικότητα δεν είναι μόνο κάποιος να ληστέψει, για να περάσει την επόμενη μέρα του. Έχει να κάνει και με τον κοινωνικό ρατσισμό. Όταν η πίτα που μοιράζεται μικραίνει, τα θύματα είναι οι ξένοι, οι μετανάστες, οι μειοψηφίες, οι διαφορετικοί. Πολλοί θέλουν να πετάξουν κάθε ξένο στη θάλασσα, για να μείνουν οι δουλειές για τους Έλληνες.

Η παρουσία τους όμως δεν είναι το πρόβλημα. Πριν από τους Ολυμπιακούς του 2004, οι ξένοι ήταν πάλι εδώ. Τότε όμως υπήρχε οικονομική ανάπτυξη και επιβίωναν όλοι. Οι πιο πολλοί που έρχονται στα ακροατήρια, δεν έχουν χρήματα να πληρώσουν για την υπεράσπισή τους και διορίζονται αυτεπάγγελτοι δικηγόροι, κάτι που επιβάλλεται από το δικαστήριο σε τέτοια περίπτωση. Έτσι λοιπόν, εκτός από τα εγκλήματα ζωής, υπάρχουν σήμερα και τα εγκλήματα του ρατσισμού.

Η ανεργία, σύμφωνα με τον ΟΑΕΔ, αυξήθηκε σε σχέση με το 2012 κατά 10,8% και προβλέπεται να φτάσει το 30% μέχρι το τέλος του 2013. Όλο και πιο συχνά ακούμε αποχές και απεργιακές κινητοποιήσεις και στο δικό σας χώρο, η κρίση έχει γίνει ορατή. Από την προσωπική σας εμπειρία, ισχύει η διαπίστωση αυτή?

Πρώτα πρώτα να πούμε ότι οι μη καταγεγραμμένοι άνεργοι είναι πολλοί περισσότεροι από τους καταγεγραμμένους. Εδώ μιλάμε για το 50% της κοινωνίας που στερείται εργασίας, ενώ υπάρχει διάθεση και ικανότητα. Η κρίση πέταξε στο περιθώριο τη μισή κοινωνία και σε λίγο θα ακολουθήσει και η υπόλοιπη. Οι απεργιακές κινητοποιήσεις είναι η μόνη λύση πλέον. Δεν είναι δυνατόν η κοινωνία να ανέχεται το μηδενισμό της,

τη συνεχή αφαίρεση των εργασιακών δικαιωμάτων, τη μείωση των αποδοχών σε συνδυασμό με την αύξηση των τιμών, και να μην αντιδρά.

Η πολιτεία αντιδρά σε αυτές τις κινητοποιήσεις, στις οποίες όπως είπατε συμμετέχουν και οι δικηγόροι, και για πρώτη φορά απεργούν και οι δικαστές, οι αστυνομικοί, κοινωνικές ομάδες, που είχαν την απεργία για απαγορευμένη λέξη. Ακολουθεί όμως λάθος δρόμο. Βιαιότητα, συκοφαντίες ανήθικες εναντίον του συνδικαλισμού, μια από τις κολώνες της Δημοκρατίας, καταλήγει σε μέτρα, που απειλούν το δημοκρατικό πολίτευμα, όπως την πρόσφατη επιστράτευση των καθηγητών, και παραβιάζει ευθέως το Σύνταγμα του κράτους, κάτι που πλέον θεωρείται αυτονόητο για την αντιμετώπιση της κρίσης. Η απεργία προβλέπεται μόνο σε μεμονωμένες και συγκεκριμένες περιπτώσεις, π.χ. κίνδυνοι της δημόσιας υγείας, υψίστης σημασίας εθνικά προβλήματα.

Το άρθρο αυτό δεν μπορεί να αλλάζει, είναι συγκεκριμένο. Οι τέτοιου είδους αντιδράσεις όμως είναι παράνομες, αντισυνταγματικές. Αυτή τη στιγμή έχουμε δηλαδή πρόβλημα δημοκρατίας στη χώρα μας κι όποιος δεν το καταλαβαίνει, θα το βρει μπροστά του. Σας θυμίζω ότι η οικονομική κρίση του 1929 οδήγησε στο φασισμό και το ναζισμό, καθώς και στο Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, σε εκατομμύρια θύματα, σε ακραίες καταστάσεις. Αυτό το προκάλεσε η περιφρόνηση του δημοκρατικού πολιτεύματος. Με το κραχ, οι πολίτες οδηγήθηκαν σε κομμουνιστικούς δρόμους, η μεσαία τάξη όμως δεν πήγε εκεί. Δημιούργησε το τέρας του φασισμού, όταν είδε να της αφαιρούν τα δικαιώματά της. Δυστυχώς η ιστορία αρχίζει να επαναλαμβάνεται με ανησυχητικό τρόπο.

Με όλη αυτή την άκρως ενδιαφέρουσα ανάλυση από τον κ. Κοτζαμανίδη, κάθε αμφιβολία για την μεγάλη πιθανότητα της άσχημης έκβασης της κρίσης, μπορεί να διαλυθεί. Η φράση του, δανεισμένη από τους Μαρξιστές, «καθόμαστε πάνω στο καπάκι, ενώ το καζάνι βράζει, και αυτό μπορεί να φέρει δάκρυα, αίμα και ίσως την καταστροφή του πλανήτη», προκαλεί έντονους προβληματισμούς. Η ευχή του να μην φτάσουμε μέχρι εκεί, σε τέτοιους ανεπίστρεπτους δρόμους, ηχεί σαν ένα απατηλό όνειρο.